

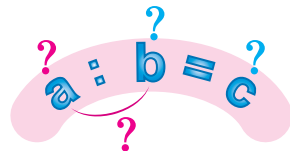
ДІЛЕННЯ БАГАТОЦИФРОВИХ ЧИСЕЛ НА ОДНОЦИФРОВЕ

Дія ділення. Ділення на основі нумерації

1. Пригадай, як називають компоненти дії ділення.

2. Пригадай, як поділити суму на число. Доповни буквенний запис: $(a + b) : c = \dots$

3. Виконай дії за зразками.

$$8000 : 2 = 4000$$

$$8 \text{ тис.} : 2 = 4 \text{ тис.}$$

$$48\,000 : 6 = 8000$$

$$48 \text{ тис.} : 6 = 8 \text{ тис.}$$

$$9000 : 3$$

$$42\,000 : 7$$

$$800\,000 : 4$$

$$10\,000 : 5$$

$$56\,000 : 4$$

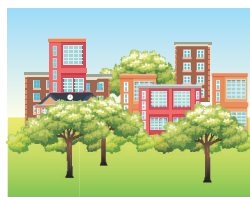
$$72\,000 : 6$$

4. У першому населеному пункті 18 000 мешканців, а у другому – у 2 рази менше. Скільки мешканців у двох населених пунктах разом?

18 000 м.

I

II

у 2 рази менше

?

$$5. \quad 12\,000 : 3 + 1217$$

$$(140\,000 - 80\,000) : 6$$

$$150\,000 : 5 - 12\,130$$

$$27\,000 : (312 - 303)$$

6. Побудуй прямокутник, довжина якого 6 см, а ширина – 4 см. Знайди його периметр і площу.

$$7. \quad 30\,000 : 3$$

$$14\,000 : 2$$

$$8\,000 : 4$$

$$120\,000 : 5$$

$$18\,000 : 6$$

$$99\,000 : 9$$

8. Для школи купили комп'ютер за ціною 14 000 грн та принтер, який у 7 разів дешевший за комп'ютер. Скільки гривень заплатили за всю покупку?

14 000 грн

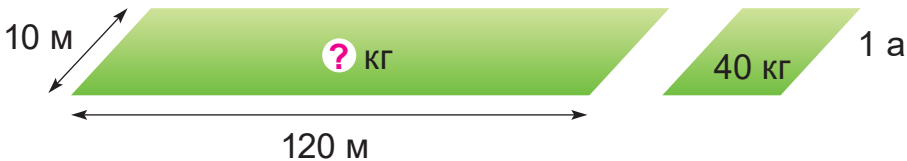

у 7 разів
дешевший

?

9. Обчисли, скільки кілограмів картоплі потрібно посадити на ділянці, довжина якої 120 м, а ширина – 10 м, якщо на 1 а йде 40 кг картоплі.

10. У ящику лежить 6 пар чорних шкарпеток, 5 пар білих и 4 пари червоних. Скільки шкарпеток навмання треба взяти з ящика, що серед них була пара шкарпеток одного кольору?

Письмове ділення дво- та трицифрових чисел на одноцифрове

Пригадай спосіб ділення двоцифрового числа на одноцифрове із застосуванням правила ділення суми на число.

$$72 : 3 = (60 + 12) : 3 = 60 : 3 + 12 : 3 = 20 + 4 = 24$$

Виконаємо це ділення іншим способом – **ПИСЬМОВО**.

Ділене **72** запишемо **ліворуч** від риски, на рисці – дільник – число **3**, а **під** рисою писатимемо частку.

Поділимо 7 дес. на 3, буде 2 дес. у **неповній частці** і 1 дес. – в остачі. Таким чином, поділили $3 \cdot 2 = 6$ дес. Підписуємо 6 під 7. Від 7 дес. віднімемо 6 дес., буде 1 дес.

7	2	3	
-	6		24
	-	12	
	-	12	
		0	

Залишилося десятків менше, ніж дільник ($1 < 3$). Цифру 2 дібрали правильно. Додамо 1 дес. і 2 од., буде 12 од. (цифру 2 пишемо поряд з 1). Поділимо 12 од. на 3, буде 4 од. у частці. Отже: $72 : 3 = 24$.

Чи зрозуміло тобі, як письмово поділити двоцифрове число на одноцифрове?

Таким самим способом можна поділити трицифрове число на одноцифрове. Зверни увагу, що на кожному етапі остача менша від дільника.

$\begin{array}{r} 940 \\ -8 \\ \hline 14 \\ -12 \\ \hline 20 \\ -20 \\ \hline 0 \end{array}$	$\begin{array}{r} 4 \\ \hline 235 \end{array}$	$\begin{array}{r} 436 \\ -4 \\ \hline 3 \\ -2 \\ \hline 16 \\ -16 \\ \hline 0 \end{array}$
--	--	--

1. Виконай ділення, міркуючи вголос.

42	3	85	5	738	6	642	3
------	-----	------	-----	-------	-----	-------	-----

2. Знайди значення виразів письмово.

$96 : 8$ $84 : 7$ $734 : 2$ $856 : 4$

3. Зазнач порядок дій та обчисли вирази за зразком.

2 1

$307 - 750 : 6 = 182$

$\begin{array}{r} 750 \\ -6 \\ \hline 15 \\ -12 \\ \hline 30 \\ -30 \\ \hline 0 \end{array}$	$\begin{array}{r} 307 \\ -125 \\ \hline 182 \end{array}$
--	--

$329 + 635 : 5$
 $51 : 3 + 49 \cdot 4$
 $(619 + 256) : 7$
 $832 : 2 - 984 : 8$

4. Побудуй два кола, які мають спільний центр і радіуси яких дорівнюють 3 см і 4 см. Згадайся, якою є відстань між двома найближчими точками цих двох кіл.

5. Виконай письмове ділення.

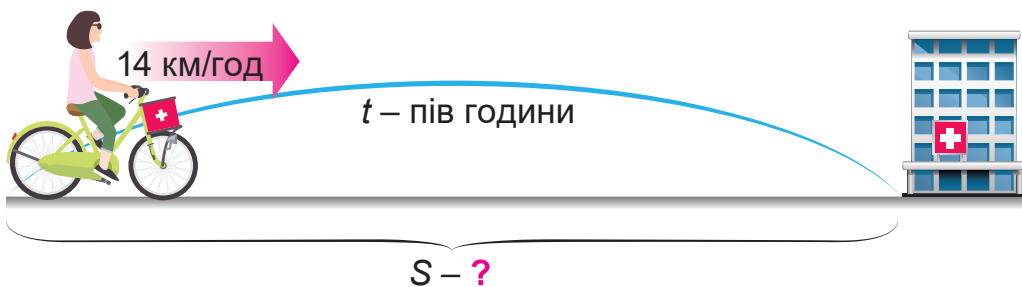
5	6	4				9	1	7				8	1	0	6			4	7	2	2		

6. Зазнач порядок дій та обчисли вирази.

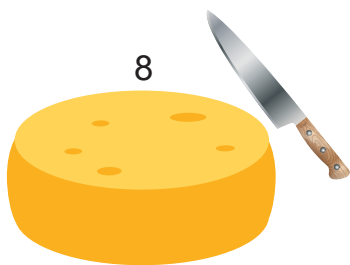
$$592 - 816 : 6$$

$$994 : (512 - 505)$$

7. Лікарка Олена Дмитрівна веде здоровий спосіб життя. Вона їздить на роботу на велосипеді зі швидкістю 14 км/год та доїжджає до роботи за пів години. Якою є відстань від дому Олени Дмитрівни до її роботи?

8. Як розрізати головку сиру трьома розрізами на 8 частин?

Письмове ділення багатоцифрового числа на одноцифрове. Прогнозування кількості цифр у частці до обчислення

Розглянь ще один приклад ділення.

Виконаємо ділення 435 на 5.

Почнемо ділення із сотень: 4 сот. при діленні на 5 не дають сотень у частці.

Ці 4 сот. разом з 3 дес. дають 43 дес.

Поділимо 43 дес. на 5, буде 8 дес. у частці та 3 дес. остачі.

Додамо 3 дес. остачі і 5 од., буде 35 од.

Поділимо 35 од. на 5, буде 7 у частці. Маємо: $435 : 5 = 87$.

Кількість цифр у частці можна було **спрогнозувати**.

Оскільки ділити ми почали з десятків, то в частці отримали дві цифри.

Для самоперевірки перед обчисленням у частці можна позначити кількість цифр **крапками**.

Так само можна виконувати і ділення багатоцифрових чисел на одноцифрове.

Розглянь приклади. Що показано крапками в першому з них?

$$\begin{array}{r|l} 435 & 5 \\ \hline 40 & 87 \\ -35 & \\ \hline 35 & \\ -35 & \\ \hline 0 & \end{array}$$

$$\begin{array}{r|l} 1152 & 2 \\ \hline 10 & 576 \\ -15 & \\ \hline 14 & \\ -12 & \\ \hline 12 & \\ -12 & \\ \hline 0 & \end{array}$$

$\begin{array}{r l} 8645 & 7 \\ \hline 7 & 1235 \\ -16 & \\ \hline 14 & \\ -24 & \\ \hline 21 & \\ -35 & \\ \hline 35 & \\ -35 & \\ \hline 0 & \end{array}$	$\begin{array}{r l} 14112 & 6 \\ \hline 12 & 2352 \\ -21 & \\ \hline 18 & \\ -31 & \\ \hline 30 & \\ -12 & \\ \hline 12 & \\ -12 & \\ \hline 0 & \end{array}$
---	---

ЗМІСТ

Частина 2

Ділення багатоцифрових чисел на одноцифрове	3
Ділення багатоцифрових чисел на одноцифрове	3
Дія ділення. Ділення на основі нумерації	3
Письмове ділення дво- та трицифрових чисел на одноцифрове	4
Письмове ділення багатоцифрового числа на одноцифрове. Прогнозування кількості цифр у частці до обчислення	7
Письмове ділення багатоцифрового числа на одноцифрове. Перевірка правильності обчислень	9
Ділення круглих багатоцифрових чисел на одноцифрові	10
Ділення багатоцифрових чисел на одноцифрові у випадку, коли частка містить усередині нуль	13
Ділення багатоцифрових чисел на одноцифрові. Складання сюжетних задач	14
Множення та ділення іменованих чисел. Порівняння даних на діаграмах	16
Ділення іменованих чисел на іменовані. Задачі на зустрічний рух	18
Обчислення виразів на множення та ділення багатоцифрових чисел на одноцифрові. Задачі на рух у протилежних напрямках	21
Знаходження значень виразів та порядок дій. Паралелепіпед, куб	23
Ділення багатоцифрових чисел на 10, 100, 1000 з остачею. Задачі на спільну роботу	26
Задачі на подвійне зведення до одиниці. Побудова кола та круга за заданим значенням радіуса, діаметра	28
Перевір свої досягнення	30
Дроби. Множення та ділення багатоцифрових чисел	31
Навчальний проєкт «Ремонт у моїй кімнаті»	31
Частини. Поняття чисельника і знаменника дроби. Порівняння дробів із чисельником 1	31
Знаходження частини від числа та числа за величиною його частини	34

Розрізнення дробів, які дорівнюють 1. Порівняння дробів з однаковими знаменниками	35
Знаходження дроби від числа. Розв'язування практично зорієнтованих завдань	38
Складені задачі, які включають знаходження дроби від числа	40
Правило знаходження числа за величиною його дроби. Застосування цього правила для виконання практичних завдань	41
Складені задачі, які включають знаходження числа за величиною його дроби	43
Множення двоцифрових і круглих багатоцифрових чисел на розрядні числа	45
Множення багатоцифрових чисел на розрядні числа	46
Множення багатоцифрових чисел на розрядні числа (продовження)	49
Множення круглих багатоцифрових чисел	50
Множення круглих багатоцифрових чисел. Знаходження окремих розв'язків нерівності зі змінною	52
Задачі на пропорційне ділення	53
<i>Перевір свої досягнення</i>	56

Множення та ділення багатоцифрових чисел на двоцифрове	57
Множення та ділення багатоцифрових чисел на двоцифрове	57
<i>Навчальний проєкт «Купуємо продукти разом»</i>	57
Множення двоцифрових чисел на двоцифрове	57
Множення трицифрових чисел на двоцифрове	59
Множення багатоцифрових чисел на двоцифрове	61
Множення багатоцифрових чисел на двоцифрові (продовження)	62
Множення іменованих чисел на двоцифрове. Множення круглих чисел	64
Знаходження значень виразів на спільні дії	65
Ділення трицифрового числа на двоцифрове	67
Ділення трицифрового числа на двоцифрове (продовження)	68
Ділення багатоцифрових чисел на двоцифрові. Перевірка результату множенням	70

Ділення багатоцифрових чисел на двоцифрові (продовження)	72
Ділення багатоцифрових чисел на двоцифрові, коли в кінці частки є нуль. Перевірка результатів обчислень	74
Ділення багатоцифрових чисел на двоцифрові у випадку, коли частка містить нулі	76
Ділення багатоцифрових чисел на двоцифрові. Дослідження математичних залежностей	78
Знаходження значень виразів на спільні дії. Планування послідовності виконання дій у письмових виразах	79
Повторення ділення багатоцифрового числа на одноцифрове та на 10, 100, 1000 з остачею	81
Письмове ділення багатоцифрових чисел на круглі десятки з остачею	82
Ділення багатоцифрових чисел на двоцифрові числа з остачею	84
Ділення багатоцифрових чисел на двоцифрові з остачею, коли неповна частка закінчується нулем	85
Ділення іменованих чисел	87
<i>Перевір свої досягнення</i>	88

Ознайомлення з множенням та діленням

на трицифрове число	88
Множення трицифрових чисел на трицифрові	89
Дія множення. Таблиці множення. Складені сюжетні задачі	90
Ділення багатоцифрових чисел на трицифрові	92
Ділення на трицифрові числа у випадку, коли в записі частки є нуль (нулі)	93
Одиниці та проміжки часу, співвідношення між ними. Таблиця одиниць вимірювання часу. Задачі на визначення тривалості подій	95
Перетворення одиниць вимірювання часу. Прості задачі на обчислення тривалості, дати початку та завершення події	97
Дії з іменованими числами, вираженими в одиницях часу. Використання співвідношень між величинами у різних ситуаціях	99
Нерівності. Знаходження окремих розв'язків нерівності. Задачі на рух в одному напрямі	100

Задачі на дробу. Піраміда	102
Складені задачі, які включають знаходження дробу від числа та числа за величиною його дробу	104
Дії з багатоцифровими числами. Планування послідовності виконання письмових обчислень	106
Послідовність дій з багатоцифровими та іменованими числами. Циліндр	107
Розподіл та впорядкування даних за певною ознакою. Читання таблиць, діаграм	109
Порівняння й узагальнення даних таблиць, діаграм. Конус	111
Створення математичної моделі задачі. Куля	113
Числові дані, необхідні та достатні для відповіді на запитання задачі. Складання сюжетних задач	116
<i>Перевір свої досягнення</i>	117
Повторення вивченого у початкових класах	118
Натуральний ряд чисел. Порівняння чисел та іменованих чисел	118
Додавання та віднімання багатоцифрових чисел	119
Множення багатоцифрових чисел	120
Ділення багатоцифрових чисел	122
Порядок дій у виразах із багатоцифровими числами. Розв'язування рівнянь	123
Рівняння, у яких права частина або один з компонентів дій є числовим виразом або виразом зі змінною	125
Ділення з остачею. Нерівності	126
Величини. Метрична система мір. Дії з іменованими числами	128
Кут. Види кутів. Трикутник. Прямокутник	129
Дія ділення. Зв'язок дій множення та ділення. Задачі на множення та ділення	130
Складені сюжетні задачі. Усне множення на 25, 250, 2500	132
Складені сюжетні задачі. Усне ділення на 25, 250, 2500	133
Складені сюжетні задачі	135
Дробу. Порівняння дробів	136
Знаходження дробу від числа та числа за величиною його дробу	138
<i>Навчальний проєкт «Готуємося до нового навчального року»</i>	139